

היום נשאלתי שאלה מעניינת:

מה הפך את כרם-מהרל מחור נידח למקום כל-כך מבוקש?

מתי זה היה ומה היו הסיבות לכך?

אקדים ואומר שתשובתי זו היא על דעתי בלבד - איננה מדעית, והיא מסתמכת על ניסיוני, ידיעותי ומחשבותי.

בשנים הראשונות של המדינה, בתקופת קליטת גלי העלייה הגדולים של השנים 1948 עד 1952, הוקמו מושבי עולים ששיקרו מטרותם הייתה "היאחזות בארץ" מלחמת השחרור השאירה שטחים נרחבים שהיו נטושים או עזובים והיה חשש ששטחים אלו יאבדו דה-פקטו למדינה. ליישובים שהוקמו בשנים ההם קראו "מושבי עובדים" קיוו שתושביהם יהיו חקלאים וימצאו את פרנסתם מעבודת האדמה. למושבים אלו נשלחו אנשים מכל הבא ליד, ללא חשיבה ובתכנון לקוי - כי לא היו ידע, ניסיון ומשאבים לקליטה המונית כזו. התושבים שנשלחו לכל מושב היו אוכלוסיות הומוגניות, כך שנוצרו מושבים "לפי עדות" - עם היתרונות והחסרונות של השיטה.

המושבים נבנו ב"חורים" משונים וסיפורי היאחזות שלהם בקרקע הם סאגות בפני עצמם.

כרם-מהרל לא היה שונה מרוב המושבים שהוקמו באותה תקופה והוא הוקם בחופזה על שרידיו של הכפר שנכבש במלחמה (איגזים) במיקום אסטרטגי החולש על "דרך המלך" המוכרת כיום כ - כביש 4.

בסוף שנות ה-50 ותחילת שנות ה-60, הבינו קברניטי המדינה את הטעות שנעשתה בהקמה של מושבים עם אנשים שאינם בנויים לצורת החיים הזאת, וניסו לתקן את המצב ע"י עידוד זוגות צעירים - עירוניים - לעבור לגור במושבים ולעסוק בחקלאות. הוקמה אז תנועה (היום היו קוראים לה "מינהלת") שנקראה "התנועה מהעיר אל הכפר. תנועה זו הקיפה מושבים רבים, אבל לא את כולם, הזרימה למושבים דם חדש, רובו של אנשים חדורי אידיאלים, מה שהביא לצמיחה ופריחה במושבים ובחקלאות.

כרם-מהרל לא נהנתה מפירות השגשוג של התנועה החדשה, ואותם מקימי היישוב המשיכו בחייהם הקשים.

המצב הכלכלי והחברתי בכרם-מהרל החמיר עם השנים, מי שיכול היה לעזוב את היישוב - עזב, (לפעמים ברח). באמצע שנות ה-70 הגיע המצב לקראת פירוק המושב וכדי לנסות להצילו נשלחה למקום "וועדה קרואה" מטעם תנועת המושבים. על סמך ההצלחה של תנועת מהעיר למושב - וועדה זו החליטה להעמיד למכירה לאנשי חוץ 13 משקים. הביקוש היה גדול והנהגת המושב הבינה שבידיה רכוש המוערך מאד ואם כך לא כדאי למכור. רוב המשקים נמסרו לבני הדור השני של בני המושב.

שוב נשאר המושב עם אותם המנהיגים הוותיקים, אותן דעות ואותן גישות. ולא הצליח להתרומם מבחינה כלכלית ומבחינה חברתית.

בסוף שנות ה-90 של המאה הקודמת ובתחילת שנות 2000 פקד את הארץ גל חדש של נהירה אל מחוץ לערים. אנשים בקשו בתים צמודי קרקע עם גינה קטנה. הקיבוצים והמושבים היו כמעט היחידים שיכלו להציע את להיענות לביקוש. הם התחילו ב"הרחבות" - להרחבות היו שתי מטרות: א - לגבות כספים מהמבקשים להצטרף ולשפר את המצב הכלכלי של היישוב. ב - לגוון את הרכב האוכלוסייה ולהצעיר אותה.

לאחר וויכוחים קשים (הנמשכים עד היום) הוחלט ברוב קולות החברים באסיפה הכללית להצטרף ל"הרחבה", והיא בוצעה בפועל החל משנת 2005. בשנים אלו הוכפל מספר תושבי הכפר. מספר החקלאים הצטמצם ביותר רוב הזוגות שנקלטו היו זוגות צעירים ורחובות המושב התמלאו בילדים בכל מגוון הגילים. רוב התושבים החדשים הם אנשים בעלי רמה גבוהה ובעלי רצון לתרום לקהילה.

לאחר הסקירה ההיסטורית (הלא מושלמת), אני מגיע לתשובה לשאלה שבראש הדף:

- כל זמן שיישוב נמצא בסטגנציה - קופא על שמריו - ואינו מתחדש ומחדש הוא נשאר "חור"
- כרם-מהרל הפך ליישוב מבוקש בגלל שקלט את ההרחבה וידע לנצל את הפוטנציאל האנושי שבו. לפתח ביישוב חיי חברה וקהילה תוססים וחיוביים.

לדעתי, מוסר ההשכל מסיפור כרם-מהר"ל הוא שעלינו לחדש כל הזמן. אסור "להתבשל במיץ של עצמנו" אסור לבחור כל הזמן את אותם אנשים להנהגת היישוב אלא להנהיג רוטציה, לשלב צעירים נמרצים לצד מבוגרים שהם יותר איטיים אבל בעלי ניסיון. ולא לפחד מצעדים פורצי דרך.

בברכה

ממה (אברהם) ליפשיץ